

ODŮVODNĚNÍ

minimálních standardů
odpovědného veřejného
zadávání pro vybrané
předměty plnění

ODŮVODNĚNÍ

Minimální standardy OVZ jsou jedním z klíčových implementačních opatření Národní strategie veřejného zadávání v České republice pro období let 2024 až 2028 (dále také jen „Strategie“), jejímž účelem je mj. zvýšit kvalitu plnění poskytovaného subjektům veřejného sektoru, včetně důsledné aplikace principů 3E (účelnost, hospodárnost a efektivnost), podpořit nákupy odpovědné k životnímu prostředí, ochraně klimatu, nákupy sociálně udržitelné, podporující zapojení malých a středních podniků, sociálních podniků a místních komunit.

V obecné rovině odpovědné veřejné zadávání (dále též „OVZ“) spočívá v tom, že organizace veřejné správy nakupují produkty, služby a stavební práce, které potřebují, přičemž získávají maximální hodnotu za peníze vytvářením prospěchu pro společnost a ekonomiku a minimalizací negativních dopadů na životní prostředí¹. Koncept odpovědného veřejného zadávání převážně obsahuje aspekty, které nejsou upraveny právními předpisy. Vedle toho však v případě, kdy právní předpisy nejsou důsledně dodržovány, s dopady zejména na pracovněprávní podmínky členů realizačního týmu, malé (i mikropodniky) a střední podniky anebo na životní prostředí, je v praxi koncept OVZ využíván i pro podporu důsledného dodržování již existujících právních norem pro pořízení plnění zadavateli za veřejné prostředky (viz níže zejména služby ostrahy, úklidové služby, oblast stavebnictví). OVZ tak navazuje na tzv. sektorální předpisy Evropské unie s přesahem do zadávacích řízení, které upravují environmentální či sociální aspekty, uvedené v závěru tohoto Odůvodnění a doplňuje je.

Minimální standardy OVZ jsou zpracovány v návaznosti na § 6 odst. 4 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek (dále též jen „ZZVZ“), přijatý novelou s účinností od ledna 2021, který stanoví, že zadavatel při postupu podle ZZVZ je povinen, za předpokladu, že to bude vzhledem k povaze a smyslu zakázky vhodné², dodržovat zásady sociálně odpovědného zadávání, environmentálně odpovědného zadávání a inovací. V § 28 odst. 1 písm. p) a q) je pak demonstrativně uvedeno, jaké aspekty může zadavatel pro splnění této povinnosti zohlednit. Environmentálně a sociálně odpovědné veřejné zadávání je tak nedílnou součástí zásad veřejného zadávání, tedy jedním ze základních mantinelů pro postup zadavatele a důležitým interpretačním vodítkem pro výklad ostatních ustanovení ZZVZ³.

Co se týče veřejných zakázek malého rozsahu, novelou ZZVZ z r. 2023 bylo stanoveno, že při zadávání veřejných zakázek malého rozsahu není zadavatel povinen dodržovat zásady environmentálně a sociálně odpovědného zadávání. Nicméně, i v souvislosti s Metodikou veřejného nakupování Ministerstva financí, je nadále vhodné zásady OVZ využívat i ve vztahu k VZMR, protože to může přispět k větší hospodárnosti a navýšením přínosů a přidané hodnoty, k větší efektivnosti, jak pro organizaci, tak pro společnost.

Ve vztahu k odpovědnému veřejnému zadávání není dosud k dispozici robustní rozhodovací praxe Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a soudů. K míře odpovědného veřejného zadávání vydal Nejvyšší správní soud rozsudek č.j. 10 As 328/2023-44⁴ ze dne

1 Vychází z definic Sustainable Procurement Task Force UK (2006) a Marrakesh Task Force on Sustainable Public Procurement, UNEP: “Responsible Public Procurement – a process whereby organisations meet their needs for goods, service, works and utilities in a way that achieves value for money on a whole life basis in terms of generating benefits to society and the economy, whilst minimising damage to the environment.”

2 Výrazem “vhodné” nahradil zákon č. 166/2023 Sb. v § 6 odst. 4 ZZVZ původní výraz “možné”, s účinností od 16. 7. 2023.

3 Viz též rozsudek SDEU Tim SpA (C-395/18) ze dne 20.1.2020 ve vztahu k čl. 18 odst. 2 směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek, dostupný zde [62018CJ0395](#)

4 Viz [10 As 328/2023- 44 - html](#)

29.10.2024, kterým zamítl kasační stížnost proti rozsudku Krajského soudu v Brně čj. 31 Af 40/2022-136⁵ ze dne 12. 12. 2023 ve věci „Alternativní tonery“.

Rozsudek KS v Brně čj. 31 Af 40/2022-136 zamítl žalobu brojící proti rozhodnutí předsedy Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže o rozkladu, přičemž předmětem sporu byla otázka, zda zadávací podmínky dostatečně naplňují požadavek zásad environmentálně a sociálně odpovědného zadávání. Soud konstatoval, že v § 6 odst. 4 ZZVZ je z pohledu systematického výkladu stanovena jedna ze zásad, které slouží v první řadě jako výkladové vodítko pro ostatní ustanovení ZZVZ. Z § 6 odst. 4 ZZVZ ve spojení s § 28 odst. 1 písm. p) a q) ZZVZ vyplývá toliko povinnost při zadávání veřejné zakázky řádně zohlednit aspekty sociálně a environmentálně odpovědného zadávání, pokud to bude s ohledem na povahu a účel veřejné zakázky vhodné, nikoli minimální úroveň ochrany, kterou by měl zadavatel hodnotám chráněným § 6 odst. 4 ZZVZ přiřknout. Takové rozhodnutí je na zadavateli, s tím, že zvolená opatření, resp. absenci těchto opatření, musí řádně odůvodnit. Rozsudek také uvádí, že úkolem soudu není nahrazovat vůli zadavatele a autoritativně určovat, která vhodnější opatření měl zadavatel přijmout, potažmo když z § 6 odst. 4 ZZVZ neplyne povinnost zadavatele přijmout opatření, které je s ohledem na zásady odpovědného zadávání to nejvhodnější. Soud se nicméně v obecné rovině ztotožnil s argumentací žalobce, že zásady uvedené v § 6 odst. 4 ZZVZ je třeba aplikovat důsledněji, pokud např. hrozí, že realizací veřejné zakázky dojde k zásahu do životního prostředí.

Minimální standardy OVZ cílí na zabezpečení alespoň nejnižší vhodné míry environmentálních a sociálních aspektů. Předměty plnění pro zpracování první sady Minimálních standardů OVZ byly vyhodnoceny jako v obecné rovině vhodné pro dodržování zásady environmentálně a sociálně odpovědného, a to přinejmenším v minimální míře stanovené standardy, a to již při přípravě Národní strategie veřejného zadávání, která byla schválena usnesením vlády ze dne 21. února 2024 č. 117. Zadavatel při jejich uvedení do praxe v konkrétní zakázce však nadále v souladu s § 6 odst. 4 ZZVZ posuzuje (objektivně a odůvodnitelně) jejich vhodnost ve vztahu k dalším atributům povahy a smyslu veřejné zakázky (např. délce smluvního vztahu apod.). Navíc je třeba zdůraznit, že je v souladu s Národní strategií veřejného zadávání žádoucí, aby uplatnil i jiné než Minimálními standardy OVZ doporučené environmentální či sociální aspekty, případně ty, které jsou předmětem standardů uplatnil v jejich komplexnějším pojetí (za předpokladu, že to bude považovat s ohledem na povahu a smysl veřejné zakázky za vhodné).

Minimální standardy OVZ byly při přípravě široce konzultovány s odborníky, zadavateli i zástupci dodavatelů. Vybrané předměty plnění vyplývají již z Národní strategie veřejného zadávání a byly zvoleny pro svůj velký dopad (stavebnictví, dodávky potravin a zajištění stravovací služby), pro riziko nedůstojných pracovních podmínek (zajištění ostrahy a úklidu) a doplněny o ekologický kancelářský papír, který již řada zadavatelů požizuje.

Jednotlivé návrhy byly postupně představovány a diskutovány na odborných fórech, seminářích, tematických setkáních a konferencích, na Platformě veřejného zadávání, v pracovních skupinách Mezirezortní pracovní skupiny pro problematiku institucionálního stravování (MPS STRAVA) a dalších. Návrhy byly diskutovány i se zástupci relevantních dodavatelů, jejich asociací a sdružení (např. kulaté stoly s dodavateli potravin a zástupci producentů, kulaté stoly k ostraze a úklidu, prezentace návrhů na semináři Českého klubu bezpečnostních služeb apod.). Návrhy Minimálních standardů OVZ byly v červenci 2024 a v dubnu 2025 představeny Řídicímu výboru Strategie, spolu se žádostí o připomínky, které byly následně zpracovány či vysvětleny a členové Řídicího výboru o tom byli informováni. Návrhy standardů byly také postupně ve formě tezí a následně samotných

5 Viz [31 Af 40/2022- 136 - html](#)

návrhů (včetně doporučených textací do zadávací dokumentace a smlouvy) zveřejněny na Portále o veřejných zakázkách.

Obsah:

Minimální standard OVZ pro dodávky kancelářského papíru.....	4
Minimální standardy OVZ pro dodávky potravin	5
Minimální standardy OVZ pro zajištění služeb fyzické ostrahy administrativních budov.....	14
Minimální standardy OVZ pro zajištění stravovacích služeb	16
Minimální standardy OVZ pro zajištění úklidových služeb administrativních budov	18
Minimální standardy OVZ pro stavebnictví.....	21
Sektorální předpisy EU s přesahem do veřejných zakázek	22
Seznam zkratek.....	23

Minimální standard OVZ pro dodávky kancelářského papíru

Kancelářským papírem se rozumí xerografický papír pro běžné kancelářské použití, zejména tisk a kopírování, u kterého není v souladu s právními předpisy a příslušnými normami (ČSN ISO 9706 (502195), vyžadována dlouhodobá archivace.

Tabulka 1 Finanční objemy VZ pro kancelářský papír

Objem VZ pro rok 2022	Objem VZ pro rok 2023
0,02 mld. Kč	0,04 mld. Kč

Zdroj: Věstník veřejných zakázek

Požadavek na Ekoznačku EU (Ecolabel) je dlouhodobě využíván, jak jednotlivými zadavateli, tak např. v rámci společného nákupu státu realizovaného Ministerstvem financí nebo v rámci resortního společného nákupu, např. Ministerstva práce a sociálních věcí, Centrálním nákupem Plzeňského kraje nebo CEJIZA: centrálním zadavatelem Jihomoravského kraje a dalšími. Nahradil dřívější požadavky na papír založený na bázi primárního vlákna pocházejícího ze zákonného nebo udržitelného zdroje a procesu bělení bez použití elementárního chlóru (ECF), přičemž zadavatelé i v zadávacích řízeních s těmito méně přísnými ekologickými požadavky často obdrželi kancelářský papír s Ekoznačkou EU (Ecolabel).

Požadavek na splnění kritérií pro certifikaci Ekoznačka EU (Ecolabel) vedle původních požadavků na vlastnosti vláken pro výrobu a proces bělení zahrnuje řadu dalších kritérií a pokrývá tak celý životní cyklus výroby kancelářského papíru.

Ekoznačka EU (Ecolabel)⁶ má podobu uvedenou v Příloze II nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 66/2010 ze dne 25. listopadu 2009 o ekoznačce EU, v platném znění. Pod logem je pro každý konkrétní výrobek vyobrazen rámeček s unikátním číslem licence certifikace v předepsaném tvaru, např: EU/yyy/zzzz, číslo licence obsahuje EU nebo konkrétní zemi původu z EU a produktovou skupinu, pro kterou byla ekoznačka udělena.

Minimální standardy OVZ pro dodávky kancelářského papíru navazují na Technický standard pro xerografický papír⁷, když požadavek na certifikaci FSC výchozí suroviny je součástí certifikace Ekoznačkou EU (Ecolabel). Ekoznačka EU (Ecolabel) však nadto zahrnuje řadu dalších kritérií a pokrývá tak celý životní cyklus výroby kancelářského papíru. Z hlediska environmentální udržitelnosti v celém životním cyklu tak představuje kancelářský papír s Ekoznačkou EU (Ecolabel) udržitelnější řešení.

⁶ Viz [ROZHODNUTÍ KOMISE \(EU\) 2019/70](#) ze dne 11. ledna 2019, kterým se stanoví kritéria ekoznačky EU pro grafický papír a pro hedvábný papír a produkty z hedvábného papíru (oznámeno pod číslem C(2019); a další informace: [Papír ekoznačky fakt sheet grafický a tissue papír.pdf](#)

⁷ [Technický standard pro xerografický papír | Ministerstvo financí ČR](#)

Minimální standardy OVZ pro dodávky potravin

Tabulka 2 Finanční objemy VZ pro dodávky potravin

Objem VZ za rok 2022	Objem VZ za rok 2023
0,3 mld. Kč	1,0 mld. Kč

Zdroj: Věstník veřejných zakázek

1. Podíl potravin z ekologické produkce (biopotravin)

Minimální podíl biopotravin se vztahuje k celkovému finančnímu objemu veřejných zakázek na dodávky potravin pořízených v rámci kalendářního roku (nejedná se o podíl v každé jednotlivé veřejné zakázce, v každé výzvě v rámci DNS apod.), přičemž je vhodné do tohoto finančního objemu započíst i VZMR, prostřednictvím kterých pořídí biopotraviny, i když zadavatelé nejsou v souladu s § 31 ZZVZ povinni dodržet zásadu podle § 6 odst. 4 ZZVZ při zadávání VZMR. Nadále však zadavatel i ve VZMR uplatňovat minimální podíl biopotravin může. Zohledněním minimálního podílu, jako požadavku aplikující zásadu environmentálně odpovědného zadávání, důrazem na kvalitu plnění nebo dalšími parametry předmětu veřejného nákupu tak může zadavatel přispět zároveň k větší hospodárnosti a zejména pak navýšením přínosů a přidané hodnoty k větší efektivnosti, v ideálním případě jak pro organizaci, tak pro společnost. Pro zadavatele je výhodnější (snáze dosažitelné), pokud pro potřeby standardů vyjádřených procentními podíly (pořízení 1) biopotravin a 2) sezónní produkce ovoce, zeleniny nebo brambor) budou do podílu započítány i případné VZMR. Cíle standardu – podpory environmentálního aspektu spočívajícího v navýšení spotřeby a produkce produktů ekologického zemědělství, bude dosaženo bez ohledu na to, v jakém režimu budou biopotraviny (či sezónní produkce – viz níže) pořízeny.

Zadavatel si pro zajištění minimálního podílu biopotravin sám zvolí postup, jak minimální podíl naplnit, Ministerstvo pro místní rozvoj zveřejní možnosti postupu, ověřování a alternativního ověřování (rovnocenných štítků) a textací do zadávací dokumentace a do smlouvy.

Biopotraviny jsou potraviny produkované v systému ekologického zemědělství, v souladu s požadavky stanovenými v zákoně č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ekologickém zemědělství“) a v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č 2018/848 ze dne 30. května 2018 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 834/2007, ve znění pozdějších předpisů⁸ (dále také „nařízení o ekologické produkci“).

Pro srovnání, v některých zemích EU byly biopotraviny postupně do institucionálního stravování zavedeny v následujících podílech ve finančním objemu, kterého má dosáhnout jednotlivý zadavatel, který násobně přesahuje standard navržený pro tuzemské zadavatele:

- Slovinsko: 15 % (s přechodným obdobím 10 % do r. 2020 a 12 % do r. 2023)
- Francie: 20 % do r. 2022
- Rakousko: 25 % od r. 2023, 30 % od r. 2025 a minimálně 55 % od r. 2030
- Švédsko: 25 % do r. 2006
- Dánsko: 60 % do r. 2020

⁸ Konsolidované znění nařízení (EU) č. 2018/848, o ekologické produkci, použitelné ke dni přijetí usnesení vlády je dostupné zde: [CL2018R0848CS0040010.0001_cp 1..1](#), kompletní přehled aktuálně platných právních předpisů pro ekologickou produkci je na následujícím odkazu: [Zákony a nařízení | MZe](#)

Biopotraviny (podle informací na stránkách Ministerstva zemědělství) patří mezi produkty vysoké kvalitativní úrovně, produkovány bez chemie a s ohledem na biodiverzitu a krajinu. Biopotraviny jsou vyráběny z co možná nejkvalitnějších surovin, bez nepřirodních konzervantů, barviv či dochucovadel. Musí být pečlivě zpracovávány, pokud možno za použití biologických, mechanických a fyzikálních postupů – tedy v zásadě tradičním způsobem. Biopotraviny neobsahují agrochemické látky a mnohé biopotraviny mají velmi zajímavé výživové parametry ve srovnání s konvenční produkcí. Například biomléko obsahuje více omega-3-mastných kyselin, bio ovoce nebo zelenina mají vyšší obsah látek významných pro lidské zdraví, např. flavonoidů a jiných polyfenolů. Naopak obsahují až o 50 % méně škodlivých dusičnanů. Je také prokázáno, že ekologický chov drůbeže zvyšuje obsah vitaminů a karotenoidů ve vejcích. Původ biopotravin je důsledně kontrolován.

Spotřebou biopotravin je podporováno k přírodě velmi šetrné ekologické zemědělství. Podle webového portálu Ministerstva zemědělství eAGRI je ekologické zemědělství moderní formou zemědělské výroby, jehož smyslem je produkce zdravých a kvalitních potravin bez reziduí agrochemických látek, hormonů a léčiv, produkováných trvale udržitelným způsobem. Pracuje s nejmodernějšími vědeckými poznatky ve spojení s osvědčenými tradičními postupy, mezi něž patří zejména postupy zamezující poškozování půdy a široká biodiverzita v krajině, vyloučeno je použití agrochemikálií a geneticky modifikovaných organismů (GMO). Ekologické zemědělství poskytuje celou řadu významných a vyčíslitelných ekosystémových služeb např. v podobě zvyšování retence vody v krajině či snižování nákladů na čištění vod, neboť nezatěžuje životní prostředí agrochemickými látkami. Zároveň svým přístupem zajišťuje nadstandardní životní podmínky chovaných zvířat, odpovídající co nejvíce jejich přirozeným potřebám. Ekologické zemědělství je schopno zajistit dostatečné výnosy i v období nepříznivých klimatických změn.

Na stránkách *My jsme bio*⁹ Státního zemědělského intervenčního fondu byly zveřejněny informace z průzkumu Svazu ekologických zemědělců PRO-BIO realizovaného prostřednictvím aplikace Instant Research agentury Ipsos realizovaného na 1031 respondentech. Z průzkumu vyplynulo, že pro více než 70 % dotázaných je původ potravin důležitý, protože jej vnímají jako záruku kvality a čerstvosti. Každý druhý by uvítal pestřejší jídelníček, který by zahrnoval pokrmy připravené z kvalitních surovin, například v kvalitě BIO. Podle průzkumu by si více než polovina dotázaných byla ochotna připlatit za kvalitnější jídlo, nejčastěji do 10 % ceny porce.

Co se týče vyčíslení předpokládaných finančních dopadů zařazení podílu biopotravin do veřejných zakázek (v objemu 5 % finančního objemu veřejných zakázek za období kalendářního roku), byly vytvořeny ve spolupráci s doc. Ing. Janem Moudrým, Ph.D. z katedry agroekosystémů Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích modelové scénáře s využitím vybraných skupin bioproduktů:

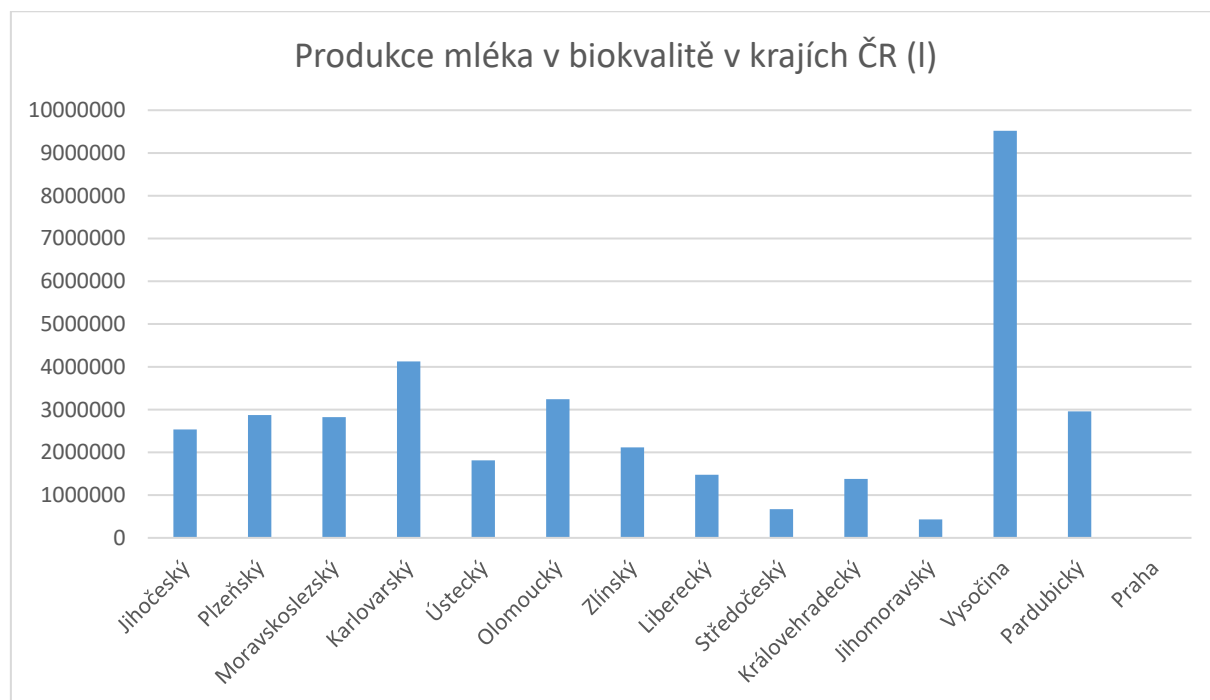
Pro vyčíslení předpokládaných finančních dopadů zařazení podílu biopotravin do veřejných zakázek (odpovídající 5 % finančního objemu), byly vytvořeny modelové scénáře s využitím vybraných skupin biopotravin.

Pro výpočty byla použita data od dodavatelů konvenčního a bio mléka, brambor a hovězího masa z prvního čtvrtletí roku 2025, dále údaje od veřejných stravovacích zařízení (cenové hladiny nákupu konvenční produkce a bioproduktů) získané v průběhu listopadu 2024 až března 2025 a doplňující údaje z projektu NAZV QL24020332 - Potenciál uplatnění bioprodukce a místní produkce v rámci udržitelného veřejného stravování (se začátkem řešení projektu v dubnu 2024).

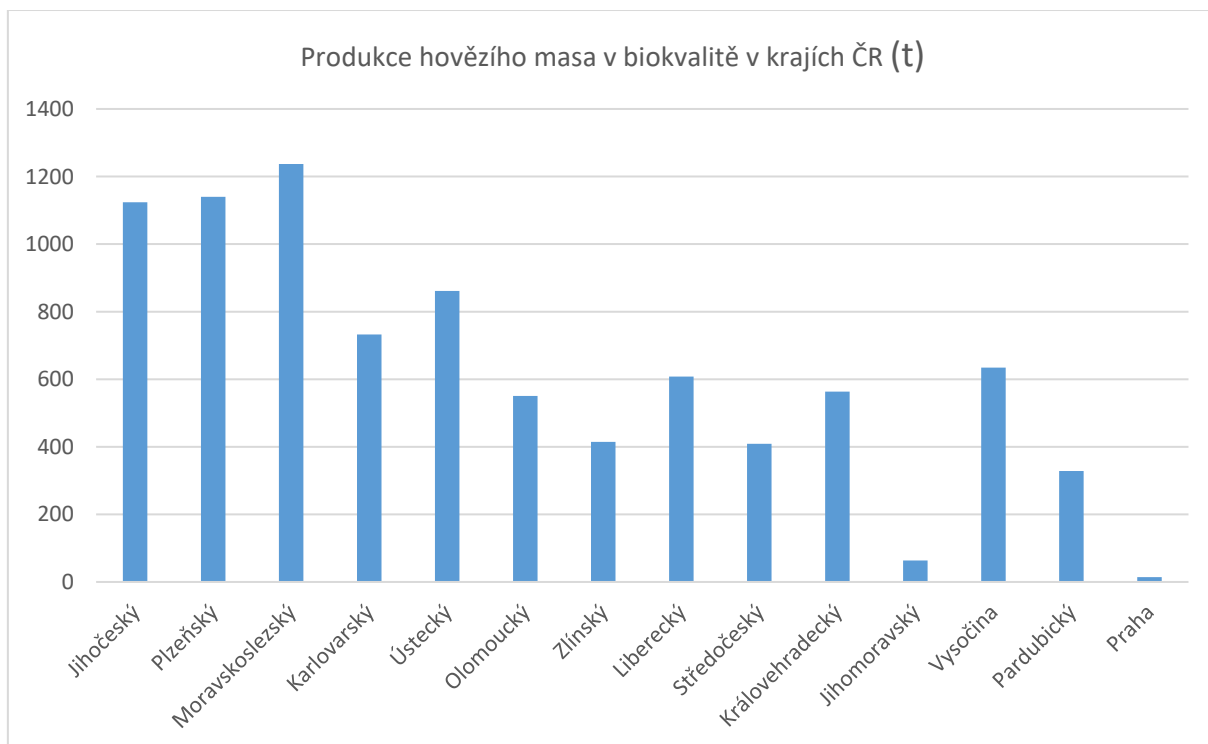
9 Viz: [Biopotraviny míří do veřejného stravování. Většina Čechů změnu vítá | MyJsmeBio.cz - Nakupujte BIO s chutí...](#)

Pro výpočet byly použity komodity, u nichž je potenciál vyššího využití v rámci institucionálního stravování a zároveň jsou dobře dostupné v rámci tuzemské produkce, přitom je třeba brát v potaz:

- většina hovězího masa vyprodukovaného v ekologickém zemědělství se v současnosti na trhu neuplatňuje jako biopotravina
- mléko produkované v ekologickém zemědělství je v biokvalitě uplatněno z části, stále jsou dostupné rezervy v řádu milionů litrů, které jsou odbytovány coby konvenční mléko
- hovězí maso i mléko v biokvalitě jsou dominantními produkty českého ekologického zemědělství a jsou dostupné ve všech krajích ČR

Graf 1: Roční produkce mléka v biokvalitě v jednotlivých krajích ČR (Zdroj: ÚZEI, projekt QL24020332)

Graf 2: Roční produkce hovězího masa v biokvalitě v jednotlivých krajích ČR (Zdroj: ÚZEI, projekt QL24020332)

V praxi budou zařazeny i další produkty, lze předpokládat preferenci produktů, u nichž je cenový bonus za bioprodukcí relativně nižší (např. obilné produkty – mouky atp.).

Modelové scénáře:

Modelové scénáře byly počítány pro teoretickou veřejnou zakázku v hodnotě 10 000 000,- Kč. V praxi lze očekávat kombinování jednotlivých produktů tak, aby byl objem nakupované produkce v souladu s reálnou potřebou konkrétních stravovacích zařízení. V každém scénáři je využita jedna konkrétní skupina produktů (1. hovězí zadní, 2. mléko, 3. hovězí – směsné balíčky, 4. brambory), přičemž je počítáno s množstvím, které finančním objemem tvoří 5 % hodnoty zakázky (tedy 500 000,- Kč). Toto je pak nahrazeno ekvivalentem v biokvalitě a je vyčíslen nárůst ceny celé zakázky. Ta svým složením (včetně hmotnosti nakoupených produktů) zůstává stejná, pouze místo části konvenční produkce využívá bioprodukty.

U většiny produktů může být cena variabilní, např. v případě hovězího masa hraje vedle původu (bio/konvenční) roli i to, o kterou partii jde, zda je maso vyzrálé, plemeno zvířete atp., u brambor hraje roli ranost, varný typ, stupeň dalšího ošetření (praní, krájení...) atp. Ceny se v průběhu času mění a reagují i na situaci na evropském a globálním zemědělském a potravinářském trhu. Pro výpočty byly použity ceny odrážející současné cenové hladiny.

Scénář 1 – Hovězí zadní

Cena konvenčního produktu využitá pro výpočet činí 185,- Kč za kg, u bioproduktů byla zvolena cena za vyzrálé hovězí zadní 340,- Kč/kg. Jde o koncové ceny s DPH. Ačkoliv je možné sehnat hovězí zadní v biokvalitě i za nižší ceny, pro výpočet byla použita vyšší hodnota, za kterou je tento produkt snadno a běžně dostupný.

V modelové zakázce v hodnotě 10 000 000,- Kč by tedy hovězí zadní v hodnotě 500 000,- Kč (5 % ceny) znamenalo 2 702,7 Kg (zaokrouhлено na jedno desetinné místo). Stejně množství hovězího zadního v biokvalitě by stálo 918 918,- Kč, celková cena zakázky by se tak z 10 000 000,- Kč zvýšila o 418 918,- Kč, tedy o 4,19 % na 10 418 918,- Kč.

Scénář 2 – Mléko

Pro výpočet byla zvolena cena konvenčního mléka (plnotučného) 19,- Kč/l, pro mléko v biokvalitě cena 26,- Kč/l. Cena konvenčního polotučného mléka by byla přibližně o 2,- Kč nižší, stravovací zařízení využívají oba typy mléka, poměr se ale může lišit, proto byl scénář vypočten i pro variantu s polotučným mlékem za 17,- Kč/l.

V modelové zakázce v hodnotě 10 000 000,- Kč by konvenční plnotučné mléko v hodnotě 500 000,- Kč (5 % ceny) znamenalo 26 315,8 litrů (zaokrouhлено na jedno desetinné místo). Stejně množství mléka v biokvalitě by stálo 684 203,- Kč. Celková cena zakázky by se z 10 000 000,- Kč zvýšila o 184 203,- Kč, tedy 1,84 % na 10 184 203,- Kč.

Rozdíl u polotučného mléka by byl mírně vyšší, v modelové zakázce v hodnotě 10 000 000,- Kč by konvenční polotučné mléko v hodnotě 500 000,- Kč (5 % ceny) znamenalo 29 411,8 litrů (zaokrouhлено na jedno desetinné místo). Stejně množství mléka v biokvalitě by stálo 764 706,8 Kč, celková cena zakázky by se tak u 10 000 000,- Kč zvýšila o 264 706,8 Kč, tedy 2,65 % na 10 264 706,8 Kč.

Scénář 3 – Hovězí – směsný balíček

Z praktických důvodů řada producentů hovězího (zejména střední a malé podniky) preferuje prodej hovězího ve formě balíčků obsahující směs různých typů masa, případně i kostí (běžně např. hovězí přední, hovězí zadní, kliška, žebro, plec, mleté hovězí, v některých případech i roštěná). Toto složení je v praxi dobře uplatnitelné i ve větších stravovacích zařízeních. Cena obdobných balíčků v biokvalitě je o zpravidla o 10 % až 40 % vyšší oproti konvenčnímu ekvivalentu.

Pro výpočet byla zvolena cena konvenčního masa ve směsném balíčku 220,- Kč/kg a cena u masa v biokvalitě 280,- Kč/kg.

V modelové zakázce v hodnotě 10 000 000,- Kč by tedy konvenční maso ze směsného balíčku v hodnotě 500 000,- Kč (5 % ceny) činilo 2 272,7 kg (zaokrouhлено na jedno desetinné místo). Stejně množství v biokvalitě by stálo 636 356,- Kč. Celková cena zakázky by se z 10 000 000,- Kč zvýšila o 136 356,- Kč, tedy 1,36 % na 10 136 356,- Kč.

Scénář 4 – Brambory

U brambor existuje velká variabilita cen daná varným typem, raností, stupněm zpracování, odrůdou, sezónními výkyvy a dalšími faktory. Pro výpočet byly použity pozdní brambory, varný typ A, prané.

Pro výpočet byla zvolena cena konvenčních brambor 20,- Kč/kg a cena u brambor v biokvalitě 34,- Kč/kg.

V modelové zakázce v hodnotě 10 000 000,- Kč by tedy brambory v hodnotě 500 000,- Kč (5 % ceny) činily 25 000 kg. Stejně množství v biokvalitě by stálo 850 000,- Kč. Celková cena zakázky by se z 10 000 000,- Kč zvýšila o 350 000,- Kč, tedy 3,5 % na 10 350 000,- Kč.

Tabulka 3 Souhrn scénářů modelujících navýšení ceny veřejné zakázky v hodnotě 10 000 000,- Kč zakázek při zařazení bioproduktů v hodnotě 5 % z ceny zakázky

Produkt (jednotka)	Cena za jednotku (Kč)	Množství pro dosažení 5 %* z ceny zakázky (konv.)	Cena celkem	Navýšení ceny zakázky (Kč)	Navýšení ceny zakázky (%)
Hovězí zadní – konvenční (kg)	185	2 702,7	500 000	-	-
Hovězí zadní – bio (kg)	340	2 702,7	918 918	418 918	4,19
Mléko plnotučné – konvenční (l)	19	26 315,8	500 000	-	-
Mléko – bio (l)	26	26 315,8	684 203	184 203	1,84
Mléko polotučné – konvenční (l)	17	29 411,8	500 000	-	-
Mléko – bio (l)	26	29 411,8	764 706,8	264 706,8	2,65
Hovězí směsný balíček – konvenční (kg)	220	2 272,7	500 000	-	-
Hovězí směsný balíček – bio (kg)	280	2 272,7	636 356	136 356	1,36
Brambory konvenční (kg)	20	25 000	500 000	-	-
Brambory – bio (kg)	34	25 000	850 000	350 000	3,5

Zdroj: vlastní výpočty

Při zavádění biopotravin v hodnotě pětiprocentního podílu z ceny veřejné zakázky lze při volbě vhodných produktů tedy očekávat nárůst cen v nižších jednotkách procent, přičemž z dlouhodobého hlediska (v návaznosti na očekávané širší zapojení bioproducentů, řešení logistických otázek atp.) lze očekávat spíše snižování tohoto rozdílu.

I když byly výše uvedené výpočty modelovány na jednu veřejnou zakázku, v praxi nebude veřejný zadavatel dosahovat podílu biopotravin v každé jednotlivé veřejné zakázce, ale bude se jednat o podíl určený v rámci celého kalendářního roku. Zařazování vyšších podílů místní produkce mohou napomoci např. mapy producentů biopotravin a ekologických zemědělců. Orientačně lze pro nalezení biopotravin využít např. Mapu českých biopotravin¹⁰ a pro podrobné informace Registr ekologických podnikatelů¹¹.

2. Podíl sezónní produkce ovoce, zeleniny a brambor

Sezónní produkce je sklízena v optimální době, není tedy potřeba dlouhého skladování, a je zaručena její vyšší čerstvost. V Kritériích pro zadávání zelených zakázek v EU pro stravování, stravovací služby a prodejní automaty Evropské komise¹² je k tomu uvedeno: „Sezónní produkce má na životní prostředí, zdraví, hospodářství a společnost různé dopady v závislosti na regionech, odkud výrobky pocházejí a kde jsou spotřebovány. Sezónní produkce [...] přepravovaná na kratší vzdálenosti může mít menší dopady na životní prostředí [...] přepravované na dlouhé vzdálenosti. Sezónní zelenina se může vyznačovat lepší chutí kvalitou a cenou, které mohou podporovat posun k větší nabídce vegetariánských možností stravy nebo možností stravy na rostlinné bázi.“

Nakupování sezónních produktů může být cestou k podpoře malých farmářů, sociálních podniků a zkracování dodavatelských řetězců, což má za následek i snižování uhlíkové stopy spojené s transportem. Navíc, sezónní přístup k potravinám může přispět k rozmanitosti stravy a podporovat zdravější stravovací návyky.

Pro srovnání s předloženými Minimálními standardy OVZ, město Ottignies-Louvain-la-Neuve v Belgii pořizuje potraviny podle Wallonského sezónního kalendáře v závislosti na možnostech trhu a dostupnosti sezónní produkce:

- září – listopad 80 %
- prosinec 75 %
- leden 50 %
- únor – březen 25 %
- duben 15 %
- květen 25 %
- červen 40 %

Ministerstvo zemědělství ve spolupráci se zástupci Ovocnářské unie ČR a Zelinářské unie Čech a Moravy vypracovalo Sezónní kalendář ovoce, zeleniny a brambor¹³: přehled o sklizních a skladovatelnosti vybraných ovocných a zeleninových druhů a brambor a rovněž přehled o možné době jejich skladování. Na tento sezónní kalendář je navázané doporučení, které reflektuje různou dostupnost těchto produktů ve dvou obdobích v průběhu kalendářního roku v geografické oblasti, ve které se nachází Česká republika.

Zadavatel naplní minimální standard tím, že pořizuje čerstvé ovoce, čerstvou zeleninu a brambory ve výše uvedených měsících v souladu se Sezónním kalendářem ovoce, zeleniny a brambor Ministerstva zemědělství¹⁴, tedy čerstvé ovoce, čerstvou zeleninu nebo brambory odpovídající daným měsícům, ve kterých je tato produkce sklízena nebo skladována. V souladu s tímto standardem si zadavatel může pro nákup daných druhů ovoce a zeleniny vybrat z obou sloupců tabulky Sezónního kalendáře, jak ze sloupce „Doba dozrávání a sklizně“, tak ze sloupce „Doba skladování“. I když nejsou v souladu s § 31 ZZVZ zadavatelé povinni dodržet zásadu podle § 6 odst. 4 ZZVZ při zadávání veřejné zakázky malého rozsahu,

¹⁰ [Mapa českých biopotravin - Kde-lovime.bio](https://www.kde-lovime.bio/)

¹¹ www.eagri.cz/rep

¹² GPP kritéria jsou dostupná zde: [Green Business – Knihovna](#)

¹³ [Sezónní kalendář ovoce, zeleniny a brambor | MZe](#)

¹⁴ Viz [Sezónní kalendář ovoce, zeleniny a brambor | MZe](#)

mohou do součtu cen dodané sezonní produkce pro dosažení % finančního objemu svých veřejných zakázek na dodávky potravin ve výše uvedených obdobích započítat i veřejné zakázky malého rozsahu, prostřednictvím kterých pořídí sezonní produkci ovoce, zeleniny nebo brambor.

Zadavatel si pro zajištění minimálního podílu sezonního ovoce, zeleniny nebo brambor sám zvolí postup, jak minimální podíl naplnit, do podílu může započítat jak finanční objemy sezonní produkce pořízené v zadávacích řízeních, tak ve VZMR. Ministerstvo pro místní rozvoj zveřejní možnosti postupu a textací do zadávací dokumentace a do smlouvy.

3. Káva a kakao s certifikací spravedlivého a etického obchodu Fairtrade

Tento požadavek je požadavkem na vlastnosti předmětu veřejné zakázky, které zadavatel stanoví prostřednictvím odkazu na štítek ve smyslu § 94 ZZVZ.

Certifikaci spravedlivého a etického obchodu Fairtrade uděluje nezávislý auditor FLOCERT (akreditovaný ISO 17065). Tento systém certifikace je tvořen organizacemi s mnoha zúčastněnými stranami a širokou členskou základnou a zabývá se mezinárodními standardy spravedlivého a etického obchodu, včetně pracovních podmínek pro výrobu v souladu se základními úmluvami Mezinárodní organizace práce (MOP)¹⁵, udržitelného obchodu a tvorby cen. Certifikace Fairtrade osvědčuje, že káva a kakao jsou vyrobeny a obchodovány v souladu s požadavky systému certifikace pro spravedlivý a etický obchod, přičemž zaručují certifikovaný obsah ve výši 100 % (na rozdíl od jiných standardů certifikace, jako např. Rainforest Alliance, který zaručuje certifikovaný obsah v konečném výrobku od 30 %).

Výrobky ze spravedlivého a etického obchodu zaručují dodržení osmi klíčových Úmluv mezinárodní organizace práce v souladu s čl. 18 odst. 2 a Přílohou X směrnice 2014/24/EU, tedy zaručují minimální pracovní podmínky osob, které se podílejí na produkci dané komodity, zejména jde o vyloučení nucené práce, dětské práce. Vyšší cena fairtradových výrobků tak není odrazem nehospodárného nakládání s veřejnými financemi, ale (obdobně jako dodržováním důstojných pracovních podmínek u služeb ostrahy či úklidu) způsobem, jak prokazatelně dodržet shora uvedené ustanovení směrnice 2014/24/ a neakceptování nucené práce, dětské práce apod., které (byť se dějí v zemích produkce) jsou jinak financovány z veřejných zdrojů České republiky. Vybrané druhy potravin – káva a kakao, představují pouze úzkou výseč důsledného dodržování Úmluv mezinárodní organizace práce, při další aktualizaci Minimálních standardů OVZ mohou být případně zvažovány další druhy potravin, např. banány, černý čaj, ovocné džusy či rýže.

Ministerstvo pro místní rozvoj zveřejní možnosti ověřování a alternativního ověřování (rovnocenných štítků) a textací do zadávací dokumentace a do smlouvy.

4. Vyloučení vajec ve skořápce nosnic v klecích

Tento standard se zaměřuje na zajištění dobrých životních podmínek nosnic a reflektuje již platnou tuzemskou právní úpravu, tedy zákaz klecového chovu nosnic, včetně chovu v obohacených klecových systémech v České republice upravený v § 12h zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, s účinností od 1. ledna 2027¹⁶. Nákup vajec ve skořápce z neklecového chovu bude ve veřejných zakázkách na zajištění stravovacích služeb uplatněn nediskriminačně, tedy bez ohledu na to, zda se jedná o vejce ve skořápce

¹⁵ Osm klíčových požadavků úmluv MOP je výslovně zakotveno v dokumentech této organizace: č. 29 o nucené práci (1930), č. 87 o svobodě sdružování a ochraně práva organizovat se (1948), č. 98 o právu se organizovat a o kolektivním vyjednávání (1949), č. 105 o odstranění nucené práce (1959), č. 138 o minimálním věku (1973), č. 182 o nejhorších formách dětské práce (1999), č. 100 o stejném odměňování (1951) a č. 111 o diskriminaci (1958).

¹⁶ čl. 6 směrnice Rady 1999/74/ES ze dne 19. července 1999, kterou se stanoví minimální požadavky na ochranu nosnic.

nosnic chovaných v klecích v ČR nebo v EU či pocházející ze třetích zemí a může tak přispět k hladkému přechodu na jiné systémy produkce pro dobu, kdy nabude v ČR účinnosti zákaz chovu nosnic v klecích.

Kód producenta vajec ve skořápce produkovaných v České republice, zemích EU a schválených provozech producentů ze třetích zemí lze jednoduše najít přímo na skořápce vejce a po vyloučení vajec ve skořápce nosnic v klecích označených kódem 3, může zadavatel nadále pořizovat vejce ve skořápce s kódem producenta, který obsahuje:

- metodu chovu, jedná se o první číslici, přičemž označuje následující: 0 - vejce z ekologického chovu, 1 - vejce slepic z volného výběhu nebo 2 - vejce slepic v halách
- registrační kód státu, ze kterého vejce pochází, např. vejce z České republiky CZ, vejce z Rakouska AT apod. a
- čtyřmístný alfanumerický kód označující registrační číslo hospodářství.

Co se týče vajec ve skořápce ze třetích zemí, každá třetí země, která hodlá vyvážet potravinářské produkty do EU musí být ze strany Evropské komise schválena (schvalují se systémy dané země, ne konkrétní podniky). Následně jsou v dané zemi schváleny podniky pro vývoz a seznam těchto podniků vede Evropská komise¹⁷. Pokud v případě produkce vajec neodpovídá způsob chovu plně požadavkům právních předpisů EU, jsou označeny „způsob chovu neodpovídá normě EU“. Nicméně podle informací Ministerstva zemědělství je většina vajec ze třetích zemí¹⁸ dovážena do ČR za účelem zpracování a tyto standardy se tak na ně nevztahují.

¹⁷ Seznam schválených podniků je dostupný zde:

<https://webgate.ec.europa.eu/tracesnt/directory/listing/establishment/publication/index#!/search#!/%2Fsearch%3FcountryCode=CH>

¹⁸ Za leden až říjen 2024 bylo ze třetích zemí do ČR celkem dovezeno 9,6 %, a to z Ukrajiny

Minimální standardy OVZ pro zajištění služeb fyzické ostrahy administrativních budov

Tabulka 4 Finanční objemy VZ pro zajištění služeb fyzické ostrahy administrativních budov

CPV kód ¹⁹	Položka	Objem VZ za rok 2022	Objem VZ za rok 2023
79710000-4	Bezpečnostní služby	1,26 mld. Kč	0,9 mld. Kč
79713000-5	Strážní služby	0,1 mld. Kč	0,85 mld. Kč

Zdroj: Věstník veřejných zakázek

1. Stanovení ceny v zadávací dokumentaci, která bude považována za mimořádně nízkou nabídkovou cenu a
2. Údaje o způsobu zaměstnávání týmu bezpečnostních pracovníků

Zajištění služeb fyzické ostrahy je oblastí veřejných zakázek, u nichž dlouhodobým tlakem na cenu došlo k narušení trhu. Může docházet k obcházení pracovněprávních předpisů ve vztahu k bezpečnostním pracovníkům podílejícím se na realizaci veřejné zakázky, což vede k nestabilitě realizačního týmu a nekvalitnímu plnění. Časté je tvrzení o zapojení osob se zdravotním postižením ve snaze snížit nabídkovou cenu v zadávacím řízení o příspěvky na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením, aniž by následně k reálnému zapojení osob se zdravotním postižením do plnění na vhodných pozicích docházelo.

Protože se MNNC u veřejných zakázek na služby fyzické ostrahy objevují často, standard dosáhne toho, aby si již před vyhlášením veřejné zakázky byl zadavatel jistý, z jaké nabídkové ceny nelze pokrýt ani nutně vznikající náklady během plnění. Stanovení ceny, která bude považována za MNNC je do určité míry závislé na způsobu zaměstnávání účastníkem zadávacího řízení (příp. poddodavatelem). Zadavatelé si v souladu se standardem již před vyhlášením veřejné zakázky musí spočítat, od jaké její výše již z nabídkové ceny nelze (bez dalšího vysvětlení) pokrýt ani nutně vznikající náklady a na základě toho uvést v zadávací dokumentaci cenu, která bude považována za MNNC.

Údaje o způsobu zaměstnávání, tak jak jsou předepsány v Tabulce 1 a Tabulce 2 Minimálních standardů OVZ, jsou nezbytné pro rozpoznání, zda se jedná o MNNC, příp. zda je dostatečně zdůvodněna. Umožní tak postavit najisto, zda plnění zakázky nepovede k porušování povinností vyplývajících ze sociálních nebo pracovněprávních předpisů. Údaje o způsobu zaměstnávání týmu BP v Tabulce 1 a Tabulce 2 poskytují mimo jiné přehled o tvrzeném (Tabulka 1) a reálném zapojení OZP (Tabulka 2 a přehled o odpracovaných hodinách).

Ze shora uvedeného logicky vyplývá, že uplatnění standardu povede mnohdy k navýšení nabídkových cen, nicméně jedná se o narovnání současné situace a zabezpečení, že (podhodnocená) cena pro zadavatele není na úkor důstojných pracovních podmínek bezpečnostních pracovníků.

3. Kritérium hodnocení „garantovaná výše mzdy bezpečnostního pracovníka“

V současné době je v oblasti služeb fyzické ostrahy zvyklostí vysoká míra fluktuace zaměstnanců mezi různými dodavatelskými firmami, což je pro zadavatele nežádoucí jednak z hlediska kvality služeb (BP znající prostory a specifika zadavatele je zpravidla schopen kvalitnějšího pracovního výkonu) a jednak z hlediska bezpečnosti (BP jsou důvěrně seznámeni s prostory, včetně případných slabin střeženého objektu). Je notorií, že v zaměstnáních s minimální mzdou, je právě navýšení mzdy jedním z klíčových motivačních faktorů pracovníků. Výše mzdy, garantovaná bezpečnostním pracovníkům, tak může mít vliv jak na stabilitu týmu, tak na kvalitu jeho výkonů. Jedná se o minimální hodinovou garantovanou mzdu, tzn. BP lze poskytnout mzdu vyšší, žádnému BP však nesmí být

¹⁹ Oba CPV kódy jsou uvedeny v příloze č. 4 ZZVZ, a proto lze k zadávání těchto služeb využít rovněž zjednodušený režim dle § 129 a 129a ZZVZ.

poskytována mzda nižší (než garantovaná v rámci tohoto kritéria hodnocení).

Je na dodavateli, jakou výši mzdy, které pozici přiřadí (při dodržení právními předpisy daného minima), nicméně předmětem hodnocení bude ta, kterou je dodavatel (poddodavatel) jako minimální připraven garantovat všem BP bez ohledu na jimi konkrétně vykonávanou pozici.

Zvýhodnění nabídky nabízející vyšší míru zaměstnávání na základě pracovní smlouvy a plných zaměstnaneckých výhod s tím souvisejících (viz standard 4) může pozitivně ovlivnit kvalitu plnění, bezpečnost i důstojné pracovní podmínky BP. Zadavatel může zvolit různé způsoby, jak výši odměny BP hodnotit – např. dodavatelé mohou nabízet v nabídce hodinovou odměnu pro zaměstnance v určeném finančním rozsahu (spodní limit – min. dle zaručené mzdy, horní limit – v souladu s principy 3E).

4. Mzdová doložka ve smyslu vyhrazené změny závazku

Mzdová doložka zajistí dodavatelům (za podmínek formulovaných ve smlouvě) nárok na zvýšení odměny za plnění za předpokladu, že dojde ke zvýšení mzdových nákladů na základě právní úpravy. Míra navýšení mzdových nákladů je pro dodavatele nepředvídatelná a bez mzdové doložky jsou nuceni tyto nepředvídatelné náklady započítávat do nabídkové ceny, která je předmětem soutěže. Předpokládanou hodnotu mzdové doložky/vyhrazené změny ceny zadavatel promýšlí již předem, protože je nezbytné ji připočíst k předpokládané hodnotě veřejné zakázky. Nastavení mzdové doložky je nezbytné promyslet s ohledem na to, jak konkrétně zadavatel nastaví kritérium hodnocení „garantovaná výše mzdy BP“, jak v něm zohlední případný dvousměnný, vícesměnný či nepřetržitý pracovní režim BP dle § 78 odst. 1 písm. c), d) a f) zákoníku práce a dle § 79 odst. 2 písm. b) a c) zákoníku práce a jak hodnocenou garanci promítne ve smlouvě. Nezbytné je promyslet i související smluvní ustanovení a určit v ní podmínky, za nichž lze zvýšit odměnu dodavatele ve vazbě na zvýšení minimální mzdy dle nařízení vlády (příp. dle jiné aktuálně platné právní úpravy dopadající na oblast služeb fyzické ostrahy a příslušnou skupinu/kategorii prací) a od kdy lze zvýšení odměny provést. Mzdová doložka je důležitou součástí sociálně zaměřeného odpovědného veřejného zadávání, protože navýšení minimální mzdy by se jinak mohlo projevit zhoršeným ohodnocením BP.

5. Test fyzické zdatnosti

Jedná se o nastavení možnosti zadavatele před zapojením BP do plnění nebo později dle potřeby zadavatele provést test fyzické zdatnosti. Potřebu fyzické zdatnosti a z ní vyplývající náročnost testu fyzické zdatnosti si stanoví každý zadavatel individuálně s ohledem na vlastní specifikaci předmětu plnění a fyzickou zátěž dané pozice. Zadavatel při nastavování testu fyzické zdatnosti bude nejspíš vycházet z nejnáročnějších úkonů, vyplývajících z jednotlivých pozic a s ohledem na nejvzdálenější místa ve strážných objektech, na nichž k nim může dojít. Nejde o nastavení povinnosti zadavatele test fyzické zdatnosti provádět, ale o pravidlo, které mu pomůže pro případy, kdy BP zjevně nejsou fyzicky zdatní provést potřebné úkony (typicky to může být dojít v určitém čase na vzdálené místo objektu apod.) Nastavení podmínek, např. že BP absolvuje test fyzické zdatnosti za účasti zástupce zadavatele i dodavatele (případně lze ve smlouvě sjednat i povinnou účastí další strany, např. policejní akademie), si stanoví zadavatel podle svých potřeb. Nesplnění testu fyzické zdatnosti BP dodavateli by pak zakládalo povinnost na žádost zadavatele BP nahradit jiným.

Minimální standardy OVZ pro zajištění stravovacích služeb

Tabulka 5 Finanční objemy VZ pro stravovací služby

Objem VZ za rok 2022	Objem VZ za rok 2023
1,4 mld. Kč	2,7 mld. Kč

Zdroj: Věstník veřejných zakázek

Definici udržitelného stravování přijala Organizace OSN pro výživu a zemědělství (FAO) v r. 2010: „Jako udržitelné stravování můžeme označit formy stravování mající nízkou environmentální zátěž, které přispívají k potravinové a výživové bezpečnosti a zdravému životu generací přítomných i budoucích. Udržitelné stravování vychází z optimálního využití přírodních a lidských zdrojů, přičemž respektuje a pomáhá ochraňovat biodiverzitu a přírodní ekosystémy, je kulturně přijatelné, přístupné, ekonomicky spravedlivé a dostupné a nutričně vyhovující, bezpečné a zdravé.“

1. Standardy pro dodávky potravin

Standardy pro zajištění stravovacích služeb obsahují všechny minimální standardy OVZ pro dodávky potravin (viz výše).

2. Častější zařazení pokrmů s vyšším podílem luštěnin, zeleniny, ovoce, celozrnných obilnin a ořechů, při zachování potřebného příjmu živin

Nízký příjem zeleniny, ovoce, celozrnných obilovin nebo ořechů a dalších zdrojů nenasycených mastných kyselin je dlouhodobě známým problémem spojeným s vyšším rizikem celé řady chronických onemocnění. Výsledkem je, že 27 % všech úmrtí ve středoevropském regionu lze přičíst stravovacím návykům, které většinou zahrnují vysoký příjem soli, nízký příjem celozrnných obilovin a nízký příjem ovoce a zeleniny²⁰. Příjem vlákniny (např. čerstvé zeleniny a ovoce)²¹ a snížení množství nasycených tuků (nacházejících se např. v červeném mase, sýru a plnotučných mléčných výrobcích)²² jsou důležité v prevenci kardiovaskulárních onemocnění. Zároveň vysoká konzumace červeného a zpracovaného masa zvyšuje riziko kolorektálního karcinomu²³.

Významným argumentem pro častější zařazování rostlinné stravy je také skutečnost, že rostlinná strava má vždy nižší environmentální dopady²⁴, přičemž celosvětově jsou potravinové systémy odpovědné za více než třetinu skleníkových plynů způsobených činností člověka²⁵. Evropská komise ve své Strategii „od zemědělce ke spotřebiteli“²⁶ poukazuje na to, že evropské zemědělství je odpovědné za 10,3 % emisí skleníkových plynů v EU a téměř 70 % z nich pochází z odvětví živočišné výroby²⁷. Podíl zemědělství (včetně spalování fosilních paliv

20 Srov. GBD 2017 Diet Collaborators. Health effects of dietary risks in 195 countries, 1990-2017: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2017. Lancet Lond Engl. 2019;393(10184):1958-1972. doi:10.1016/S0140-6736(19)30041-8

21 Viz Česká internistická společnost, 29. 10. 2022: <https://www.nzip.cz/clanek/347-stravovani-a-kardiovaskularni-nemoci>

22 Viz Doporučení Evropské kardiologické společnosti (European Society of Cardiology): [Risk factor control: nutrition \(escardio.org\)](https://www.escardio.org/nutrition)

23 Viz WCRF International. Meat, fish, dairy and cancer risk. WCRF International. Published 2023b. Accessed December 21, 2023 <https://www.wcrf.org/risk-factors/meat-fish-dairy-and-cancer-risk/>, obdobně studie "European Prospective Investigation into Cancer and Nutrition" (EPIC) a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 17. 8. 2022: <https://www.nzip.cz/clanek/453-rakovina-tlusteho-streva-a-konecniku-prevence>

24 Viz Landmark studie J. Poore a T. Nemecek [Reducing food's environmental impacts through producers and consumers | Science](https://www.nzip.cz/clanek/453-rakovina-tlusteho-streva-a-konecniku-prevence)

25 Crippa, M., Solazzo, E., Guizzardi, D., Monforti-Ferrario, F., Tubiello, F. N., & Leip, A. J. N. F. (2021) Food systems are responsible for a third of global anthropogenic GHG emissions. Nature Food, 2(3), 198-209

26 Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ pro spravedlivé, zdravé a ekologické potravinové systémy COM (2020)381 final ze dne 20.5.2020

27 EEA (2019), Annual European Union greenhouse gas inventory 1990-2017 a Inventory report 2019 („Výroční zpráva o emisích skleníkových plynů v Evropské unii v období 1990–2017 a zpráva o této inventuře z roku 2019“). Tyto údaje nezahrnují emise CO₂ z využívání půdy a změny ve využívání půdy.

v tomto sektoru) na celkových emisích skleníkových plynů České republiky v roce 2022 činil 8,2 %, přičemž významná část emisí skleníkových plynů v tuzemském zemědělství pochází z chovu hospodářských zvířat²⁸.

Standard vychází z Kritérií pro zadávání zelených veřejných zakázek v EU pro stravování, stravovací služby a prodejní automaty, která také uvádí, že nižší spotřeba masných výrobků je vedle minimalizace potravinového odpadu klíčovým faktorem v nákladech životního cyklu stravovacích služeb²⁹.

3. Opatření ke snížení plýtvání potravinami a minimalizaci odpadů

Celosvětově se odhaduje, že se třetina všeho vyprodukovaného jídla vyhodí nebo znehodnotí³⁰. V Evropské unii se vyplývá přibližně 20 % vyprodukovaných potravin³¹. Jídelny odpovídají v EU za 8 % potravinového odpadu (v r. 2022 11 kg na osobu)³². Z odhadů zaměstnanců škol plyne, že 20 - 35 % uvařených jídel se vyhodí³³. Obdobně, projekt Prague Food Waste realizovaný v letech 2023–2025³⁴ dosud např. zjistil, že v domovech pro seniory je průměrně 30 kg odpadu ze 100 kg připraveného oběda.

Standard vychází z Kritérií pro zadávání zelených veřejných zakázek v EU pro stravování, stravovací služby a prodejní automaty, která také uvádí, že minimalizace potravinového odpadu je vedle nižší spotřeby masných výrobků klíčovým faktorem v nákladech životního cyklu stravovacích služeb³⁵.

Snížení potravinového odpadu pomůže snížit finanční nákladnost a environmentální dopady stravovacích služeb. Pokud se odpadem stávají pokrmy nebo potraviny, jedná se o plýtvání cennými zdroji. Potraviny mají vysokou uhlíkovou stopu v souvislosti s energiemi nutnými k jejich produkci, sklizni, přepravě, zpracování, balení a přípravě pokrmů z nich. Navíc jídlo, které se stává odpadem v pozdějších fázích jeho přípravy má větší negativní dopady než potraviny, které se stanou odpadem již ve fázi zemědělské výroby, protože je nutno započítat další zdroje (např. personální náklady, dopravu a balení, viz Betz et al., 2015).³⁶

4. Poskytování kohoutkové pitné vody

Standard vychází z Kritérií pro zadávání zelených veřejných zakázek v EU pro stravování, stravovací služby a prodejní automaty. Poskytnutí pitné kohoutkové vody zdarma má nepoměrně menší dopad na životní prostředí než poskytování balené vody, zcela jsou eliminovány jednorázové obaly nápoje. O poskytování kohoutkové pitné vody zdarma je vhodné nadto strážníky přiměřeně informovat v dotčených prostorách např. cedulkami s textem o možnosti poskytování kohoutkové vody zdarma. Ke splnění standardu postačí přímý přístup k vodovodnímu kohoutku s opětovně použitelnými sklenicemi k pití anebo poskytnutí kohoutkové pitné vody ve džbánu či jiné nádobě.

28 Viz Fakta o klimatu: [Emise skleníkových plynů ze zemědělství v ČR \(faktaoklimatu.cz\)](#) a [Emise skleníkových plynů v ČR podle sektorů](#)

29 Kritéria pro zadávání zelených veřejných zakázek v EU pro stravování, stravovací služby a prodejní automaty, viz [Green Business – Knihovna](#) a v podrobnostech [Technical report Food and catering](#)

30 Organizace pro výživu a zemědělství (FAO, 2011)

31 EU FUSIONS (2016). Estimates of European food waste levels („Odhady míry plýtvání potravinami na evropské úrovni“)

32 Viz Eurostat: [Food waste and food waste prevention - estimates - Statistics Explained](#)

33 Zdroj: NOVÁKOVÁ, P.M HÁK, T. (2021). An Analysis of Food Waste in Czech Households—A Contribution to the International Reporting Effort. In: MDPI Dostupné z [Foods | Free Full-Text | An Analysis of Food Waste in Czech Households—A Contribution to the International Reporting Effort \(mdpi.com\)](#)

34 [Tisková konference domovy a nemocnice_final.pptx](#)

35 Kritéria pro zadávání zelených veřejných zakázek v EU pro stravování, stravovací služby a prodejní automaty, viz [Green Business – Knihovna](#)

36 Viz [Technical report Food and catering](#)

Minimální standardy OVZ pro zajištění úklidových služeb administrativních budov

Tabulka 6 Finanční objemy VZ pro zajištění úklidových služeb administrativních budov

Objem VZ za rok 2022	Objem VZ za rok 2023
1,9 mld. Kč	4,2 mld. Kč

Zdroj: Věstník veřejných zakázek

1. Zajištění důstojných pracovních podmínek ve vztahu k dodržování právních předpisů s důrazem na pracovněprávní předpisy

V současné době při zajištění úklidových služeb administrativních objektů v řadě případů dochází k obcházení a porušování pracovněprávních předpisů ve vztahu k úklidovým pracovníkům. Jedná se např. o práci bez platné pracovní smlouvy či dohody, použití dohody tam, kde přiléhá pracovní smlouva, souběžného uzavření pracovní smlouvy a dohody s různými zaměstnavateli s cílem používat dohodu tam, kde by u pracovního poměru byly povinné příplatky za práci. Důsledkem jsou často přinejmenším nedůstojné pracovní podmínky úklidových pracovníků, kteří pracují bez adekvátních pracovněprávních smluv a stabilních výhod práce na pracovní smlouvu. V případě zaměstnání pracovníka bez platné pracovní smlouvy se navíc zaměstnavatel i zaměstnanec dopouští přestupku podle zákona č. 435/2004 Sb., v platném znění, za který hrozí zaměstnavateli pokuta v rozmezí 50 000 Kč až 10 mil. Kč. I přesto se tyto praktiky dějí a je nepřijatelné, aby zadavatel ve vztahu k plnění za veřejné finance tacitně toleroval obcházení či nedodržování pracovněprávních předpisů.

Apel zadavatele na dodržování existujících právních předpisů je ve standardu podpořen povinností předkládat dokumenty, které zadavateli jednak poskytují přehled o osobách pohybujících se v jeho prostorách a jednak z nich lze dospět k závěru o případném porušování právních předpisů. Podklady může zadavatel předat i Státnímu úřadu inspekce práce, který je schopen kvalifikovaně posoudit, zda došlo k porušení právních předpisů a přijmout opatření k nápravě dané právními předpisy. Vypracování podkladů dodavatelem může na jeho přístup k pracovním podmínkám úklidových pracovníků působit i preventivně.

2. Kritérium hodnocení „garantovaná výše mzdy úklidových pracovníků“

V oblasti úklidových služeb je velká míra fluktuace, což je pro zadavatele nežádoucí jednak z hlediska kvality služeb (úklidový pracovník znající prostory a specifika zadavatele je zpravidla schopen kvalitnějšího pracovního výkonu) a jednak z hlediska bezpečnosti (úklidoví pracovníci jsou důvěrně seznámeni s prostory). Je notorií, že v zaměstnáních s minimální mzdou, je právě navýšení mzdy jedním z klíčových motivačních faktorů pracovníků. Výše mzdy, garantovaná úklidovým pracovníkům, tak může mít vliv jak na stabilitu týmu, tak na kvalitu jeho výkonů. Jedná se o minimální hodinovou garantovanou mzdu, tzn. že úklidovému pracovníkovi lze poskytnout mzdu vyšší, žádnému úklidovému pracovníkovi však nesmí být poskytována mzda nižší (než garantovaná v rámci tohoto kritéria hodnocení). Je na dodavateli, jakou výši mzdy, které pozici přiřadí (při dodržení právními předpisy daného minima), nicméně předmětem hodnocení bude ta, kterou je dodavatel (poddodavatel) jako minimální připraven garantovat všem úklidovým pracovníkům bez ohledu na jimi konkrétně vykonávanou pozici. Zadavatel může zvolit různé způsoby, jak výši odměny úklidových pracovníků hodnotit, např. dodavatelé mohou nabízet hodinovou odměnu pro úklidové pracovníky v určeném finančním rozsahu (spodní limit – nad rámec minima dle právní úpravy, horní limit – v souladu s principy 3E).

3. Mzdová doložka ve smyslu vyhrazené změny závazku (§ 100 odst. 1 ZZVZ)

Mzdová doložka zajistí dodavatelům nárok (za podmínek formulovaných ve smlouvě) na zvýšení odměny za plnění za předpokladu, že dojde ke zvýšení mzdových nákladů na základě právní úpravy. Míra navýšení mzdových nákladů je pro dodavatele nepředvídatelná a bez mzdové doložky jsou nuceni tyto nepředvídatelné náklady započítávat do nabídkové

ceny, která je předmětem soutěže. Prakticky jde o to, že předpokládanou hodnotu mzdové doložky (vyhrazené změny ceny) zadavatel připočte k předpokládané hodnotě veřejné zakázky a ve smlouvě na plnění upraví určující podmínky, za nichž lze zvýšit odměnu dodavatele ve vazbě na zvýšení minimální mzdy dle nařízení vlády (příp. jiné aktuálně platné právní úpravy dopadající na oblast úklidových služeb a příslušnou skupinu/kategorii prací). Přitom též může upravit, od kdy lze zvýšení odměny provést.

Nastavení mzdové doložky je nezbytné promyslet s ohledem na to, jak konkrétně zadavatel nastaví kritérium hodnocení „garantovaná výše mzdy úklidového pracovníka a jak hodnocenou garancí promítne ve smlouvě. Mzdová doložka je důležitou součástí sociálně zaměřeného odpovědného veřejného zadávání, protože navýšení minimální mzdy by se jinak mohlo projevit zhoršením ohodnocením úklidového pracovníka.

4. Vybrané čisticí prostředky pro běžný denní úklid s Ekoznačkou EU (Ecolabel)

Co se týče environmentálních aspektů při zajištění úklidových služeb administrativních objektů, Kritéria pro zadávání zelených veřejných zakázek v EU doporučují používat čisticí prostředky, které jsou efektivnější při nižších teplotách, nepoužívat čisticí prostředky, které mohou obsahovat nebezpečné látky, fosfor a omezit rozsah biocidů v těchto výrobcích. Dále jde o poskytnutí informací o doporučeném dávkování, ředění, ale i snížení množství obalového materiálu a zajištění recyklovatelnosti použitých obalů apod. Tato kritéria lze jednoduše naplňovat čisticími prostředky, certifikovanými Ekoznačkou EU (Ecolabel)³⁷, jako štítkem ve smyslu ZZVZ. Program ekoznačení Evropské unie se řídí pravidly nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 66/2010, které vychází ze zásad mezinárodní normy ISO 14024³⁸. Certifikace Ekoznačkou EU (Ecolabel) osvědčuje, že výrobek je prokazatelně šetrnější k životnímu prostředí, a to v průběhu celého jeho životního cyklu.

Ekoznačka EU (Ecolabel)³⁹ má podobu uvedenou v Příloze II nařízení (ES) č. 66/2010, o Ekoznačce EU:

Pod logem je pro každý konkrétní výrobek uveden rámeček s unikátním číslem licence certifikace v předepsaném tvaru, např: EU/yyy/zxxx, číslo licence obsahuje EU nebo konkrétní zemi původu z EU a produktovou skupinu, pro kterou byla ekoznačka udělena.

Ekoznačkou EU (Ecolabel) může být certifikován i výrobek ze třetí země, pokud splňuje kritéria pro její udělení, uvádí svůj výrobek na trh v Evropské unii, a o certifikaci zažádá.

Čisticí prostředky, pro které standard stanoví povinnou certifikaci Ekoznačkou EU (Ecolabel) byly pečlivě vybrány tak, aby se jednalo o formu úklidu (běžný úklid na denní bázi) a čištění povrchů (zejména tvrdých povrchů, jako jsou stěny, podlahy, oken, skel na stolech, skříňkách a běžné čištění a odmašťování kuchyňských linek, varných desek, kuchyňských dřezů, povrchů kuchyňských spotřebičů apod.), u kterých z konzultací s odborníky i zadavateli nejsou pochybnosti o účinnosti čištění ekologickými prostředky, prokazatelně šetrnějšími

37 Viz [ROZHODNUTÍ KOMISE \(EU\) 2017/ 1217 - ze dne 23. června 2017, - kterým se stanoví kritéria ekoznačky EU pro čisticí prostředky na pevné povrchy - \(oznámeno pod číslem C \(2017\) 4241\)](#)

38 Evropská komise. EU Ecolabel: Cleaning. [online]. [cit. 2024-10-24], dostupné zde: https://environment.ec.europa.eu/topics/circular-economy/eu-ecolabel/product-groups-and-criteria/cleaning_en

39 Viz [Nařízení Evropského parlamentu a Rady \(ES\) č. 66/2010 ze dne 25. listopadu 2009 o ekoznačce EU](#)

v průběhu celého jejich životního cyklu k životnímu prostředí. Těchto prostředků je také dostatek na trhu.

Minimální standardy OVZ pro zajištění úklidových služeb administrativních budov navazují na technické a kvalitativní aspekty (jiného než udržitelného charakteru) Technického standardu pro úklidové služby⁴⁰.

⁴⁰ [Technický standard úklidových služeb | Ministerstvo financí ČR](#)

Minimální standard OVZ pro stavebnictví

Veřejné zakázky ve stavebním sektoru představují dlouhodobě jedno z nejdůležitějších odvětví veřejného zadávání. Veřejné zakázky na stavební práce tvoří více než 40 % finančního objemu veřejných zakázek.

Tabulka 7 Finanční objemy VZ pro stavebnictví

Objem VZ za rok 2022	Objem VZ za rok 2023
167 mld. Kč	172 mld. Kč

Zdroj: Věstník veřejných zakázek

1. Zajištění důstojných pracovních podmínek ve vztahu k dodržování pracovněprávních předpisů

Z praxe lze konstatovat, že samotná existence povinností vyplývajících z pracovněprávních předpisů nevede k jejich plnému dodržování. Je proto žádoucí využít Minimálních standardů OVZ obdobně jako u veřejných zakázek na zajištění služeb ostrahy nebo úklidu, jako nástroje veřejné správy pro dodržování pracovněprávních předpisů, legálního zaměstnávání (všichni pracovníci na stavbě musí mít povolení k pobytu v ČR a musí být vedeni v příslušných registrech) a předpisů BOZP při realizaci veřejných zakázek. Cílem je prostřednictvím OVZ podpořit, aby na stavbách realizovaných za veřejné prostředky nedocházelo k negativním jevům, které mohou mít i vliv na kvalitu výsledného plnění.

1. Férové podmínky v dodavatelském řetězci ve vztahu k zajištění včasných plateb poddodavatelům

2. Podpora cashflow do poddodavatelského řetězce

Tyto standardy podpoří férové zapojení malých a středních podniků (a obecně podniků v poddodavatelském řetězci) do plnění veřejných zakázek. Přispěje k tomu podpora cashflow do poddodavatelského řetězce (zadavatel stanoví ve smlouvách s vybranými (generálními) dodavateli splatnost v délce maximálně 30 kalendářních dnů; tuto lhůtu bude možné přiměřeně prodloužit, pokud je poskytnutí finančních prostředků k úhradě faktury podmíněnou souhlasem třetí osoby – typicky u dotací) a nastavení férových podmínek dále v poddodavatelském řetězci ve vztahu k zajištění včasných plateb. Délka splatnosti přímým poddodavatelům generálního dodavatele tak nebude delší než výše stanovená délka splatnosti zadavatele vůči generálnímu dodavateli, tedy maximálně 30 kalendářních dnů (s možným prodloužením v případě, kdy je poskytnutí finančních prostředků podmíněno souhlasem třetí osoby). Generální dodavatel bude mít také povinnost zajistit, aby stejná délka splatnosti byla přenesena do celého poddodavatelského řetězce, protože pozdní platby v poddodavatelském řetězci mohou mít zásadní dopad na cash flow poddodavatelů, což může představovat pro menší a střední podniky, jež typicky vystupují v poddodavatelské roli, existenční riziko. Tyto podniky typicky nemají velké finanční rezervy, mívají i složitější přístup k levnému financování a nemohou tak dlouhodobě strpět situaci, kdy jim generální dodavatel platí se zpožděním.

Problematiku pozdních plateb v poddodavatelském řetězci podtrhují i statistická data. Například v roce 2022 evidovaly podle společnosti CEEC Research s.r.o. stavební společnosti 20 % pohledávek po splatnosti, z nichž 10 % bylo po splatnosti déle jak 30 dnů a s nejistou vyhlídkou jejich splnění.

Sektorální předpisy EU s přesahem do veřejných zakázek⁴¹

Regulace poptávky - čistá mobilita

- Směrnice 2009/33/ES o podpoře čistých silničních vozidel na podporu nízkoemisní mobility, ve znění směrnice 2019/1161
- Nařízení 2019/1242 kterým se stanoví výkonnostní normy pro emise CO₂ pro nová těžká vozidla – regulace nákupů nových městských autobusů

Energetická účinnost

- Směrnice 2023/1791 o energetické účinnosti a o změně nařízení (EU) 2023/955
- Směrnice 2024/1275 o energetické náročnosti budov

Regulace poptávky - specifické produkty

- Nařízení 2023/1542 o bateriích a odpadních bateriích
- Nařízení 2024/1735, kterým se zřizuje rámec opatření pro posílení evropského ekosystému výroby technologií pro nulové čisté emise (Net Zero Industry Act - NZIA)
- Nařízení 2024/1781 o ekodesignu

Pracovněprávní podmínky

- Směrnice 2022/2041 o přiměřených minimálních mzdách v Evropské unii
- Směrnice 2022/2381 o zlepšení genderové vyváženosti mezi členy orgánů kotovaných společností (women on board)
- Směrnice 2023/970, kterou se posiluje uplatňování zásady stejné odměny mužů a žen za stejnou práci nebo práci stejné hodnoty prostřednictvím transparentnosti odměňování a mechanismů prosazování

Regulace s možností sankčního omezení účasti v zadávacích řízeních

- Nařízení 2023/1115 o dodávání na trh Unie a vývozu z Unie některých komodit a produktů spojených s odlesňováním a znehodnocováním lesů
- Nařízení 2024/1157 o přepravě odpadů
- Směrnice 2024/1203 o trestněprávní ochraně životního prostředí

41 Seznam sektorálních předpisů EU s dopadem do zadávání veřejných zakázek je dostupný na Portálu o VZ: [Evropská legislativa - Portál o veřejných zakázkách](#)

Seznam zkratek

ZKRATKA	VYSVĚTLENÍ
3E	tzv. principy účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti
BOZP	bezpečnost a ochrana zdraví při práci
BP	bezpečnostní pracovník
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
DPH	daň z přidané hodnoty
MPS	Meziresortní pracovní skupina
NAZV	Národní agentura pro zemědělský výzkum
OVZ	odpovědné veřejné zadávání
OZP	osoby zdravotně postižené
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
VZ	veřejná zakázka
VZMR	veřejné zakázky malého rozsahu
ZZVZ	zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů

nsvz.gov.cz

